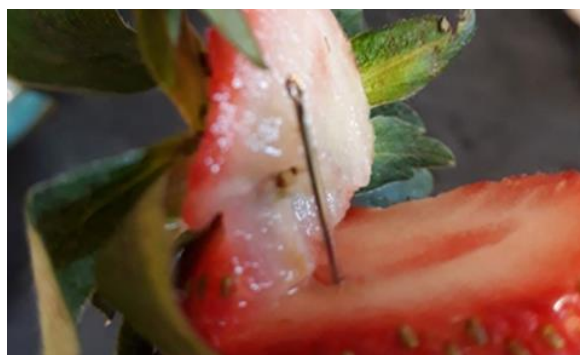

วิกฤติสตรอว์เบอร์รี่ซ่อนเข็มในออสเตรเลีย

กรณีการพบเข็มในสตรอว์เบอร์รี่ กำลังกลายเป็นวิกฤติความปลอดภัยทางอาหารและสร้างความตื่นตระหนกแก่ประชาชนอีกทั้งยังกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในออสเตรเลีย รวมถึงประเทศที่นำเข้าสตรอว์เบอร์รี่จากออสเตรเลียอีกด้วย โดยเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ เมื่อมีผู้ใช้เฟซบุ๊กคนหนึ่งได้โพสต์ข้อความแจ้งเตือนว่าพบเข็มเย็บผ้าในสตรอว์เบอร์รี่ยี่ห้อ “Berry Obsession” ซึ่งวางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ต Woolworths สาขา Strathpine Centre เมือง Moreton Bay ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของนครบริสเบน ในรัฐควีนส์แลนด์ โดยผู้โพสต์ได้ระบุว่าเพื่อนของเขามีอาการปวดท้องอย่างรุนแรงหลังจากที่กินสตรอว์เบอร์รี่ซ่อนเข็มและต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลโดยด่วน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑ พบผู้เสียหายรายที่สองจากการบริโภคสตรอว์เบอร์รี่ซ่อนเข็มซึ่งวางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ต Woolworths เช่นเดียวกัน โดยได้มีการออกข่าวอย่างเป็นทางการกรณีพบเข็มเย็บผ้าในสตรอว์เบอร์รี่เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ และต่อมาปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้ขยายตัวลุกลามครอบคลุมทั่วทั้ง ๖ รัฐของออสเตรเลีย ได้แก่ ควีนส์แลนด์ เวสเทิร์นออสเตรเลีย นิวเซาท์เวลส์ เซาท์ออสเตรเลีย วิกตอเรีย และแทสมเนีย ขณะนี้รัฐบาลออสเตรเลียอยู่ระหว่างการสืบสวนหาสาเหตุดังกล่าว สถานการณ์ล่าสุดมีรายงานการพบเข็มในสตรอว์เบอร์รี่มากกว่า ๑๐๐ ครั้งทั่วประเทศ และมีผู้ได้รับบาดเจ็บจากการรับประทานสตรอว์เบอร์รี่ซ่อนเข็มจนต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลจำนวน ๒ ราย โดยตรวจพบในสตรอว์เบอร์รี่ที่ปลูกในรัฐควีนส์แลนด์จำนวน ๖ ยี่ห้อ ได้แก่ ๑) Donnybrook Berries ๒) Love Berry ๓) Delightful Strawberries ๔) Oasis brands ๕) Berry Obsession ๖) Berry Licious และพบในสตรอว์เบอร์รี่ที่ปลูกในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียจำนวน ๒ ยี่ห้อ ได้แก่ ๑) Mal's Black Label ๒) Australian Choice ทั้งนี้ ซูเปอร์มาร์เก็ตชั้นนำของออสเตรเลีย ได้แก่ Coles และ Aldi ได้ใช้มาตรการป้องกันโดยการระงับการจำหน่ายสตรอว์เบอร์รี่ทุกยี่ห้อ ในขณะที่ Woolworths ได้ระงับการจำหน่ายเฉพาะยี่ห้อที่ตรวจพบเข็มและยังได้ระงับการจำหน่ายเข็มเย็บผ้าในห้างสาขาต่างๆ ๙๙๕ แห่งทั่วประเทศ เพื่อป้องกันการนำไปใช้ก่อเหตุอีกด้วย

นอกจากสตอร์วเบอร์รี่แล้วยังมีผู้พบเข็มเย็บผ้าซ่อนอยู่ในผลไม้ชนิดอื่นๆ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ กล้วย แอปเปิล และมะม่วง ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียสันนิษฐานว่าอาจมาจากพฤติกรรมลอกเลียนแบบ โดยเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑ ตำรวจในรัฐควีนส์แลนด์ได้จับกุมหญิงวัย ๖๒ ปี ในข้อหาซ่อนเข็มเย็บผ้าไว้ในกล้วยซึ่งอาจมีเหตุจูงใจมาจากพฤติกรรมลอกเลียนแบบเนื่องจากผู้ต้องหารายนี้มีอาการทางจิต นอกจากนี้ ในวันเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจในเมืองอะดิเลด รัฐเซาท์ออสเตรเลีย ได้จับกุมชายวัย ๓๔ ปี ในข้อหาแจ้งความเท็จโดยได้แจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าบุตรสาวของตนกักเจมซอร์วเบอร์รี่ขณะกำลังรับประทาน จนกระทั่งวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ เยาวชนรายหนึ่งในรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้เข้ารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยระบุว่าเป็นผู้ซ่อนเข็มในผลสตอร์วเบอร์รี่เนื่องจากความคึกคะนอง และตำรวจได้สอบปากคำเพิ่มเติมแต่มีเบาะแสบ่งชี้ว่าเยาวชนดังกล่าวเป็นเพียงผู้ก่อเหตุลอกเลียนแบบ (copycat) มากกว่าที่จะเป็นผู้เริ่มต้นกระแสรูปร่างความตื่นตระหนกต่อสาธารณชนในวงกว้าง จึงใช้ระบบทัณฑ์บนตัดเดือนเยาวชนดังกล่าว และล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจในรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้ดำเนินคดีกับเด็กหญิงวัย ๑๒ ปี ที่ได้นำเข็มเย็บผ้ามาซ่อนไว้ในสตอร์วเบอร์รี่แล้วไขว้ให้เพื่อนที่โรงเรียนดู เมื่อเด็กคนหนึ่งเผลอเรียนได้แจ้งกับครูถึงเหตุการณ์ดังกล่าวจึงนำมาสู่กระบวนการสอบสวนโดยตำรวจ และใช้ระบบทัณฑ์บนตัดเดือนเนื่องจากผู้ก่อเหตุยังเป็นเยาวชน

นิวซีแลนด์พบเข็มเย็บผ้าในสตอร์วเบอร์รี่ที่นำเข้ามาจากออสเตรเลีย

จากกรณีการพบเข็มเย็บผ้าในสตอร์วเบอร์รี่ที่วางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ตที่ออสเตรเลีย และสร้างความตื่นตระหนกให้กับผู้บริโภคนั้น ล่าสุดได้ลุกลามไปยังประเทศนิวซีแลนด์ โดยเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๑ ซูเปอร์มาร์เก็ต Countdown ในนครโอ๊คแลนด์ของนิวซีแลนด์ ได้ออกแถลงการณ์ว่ามีการพบเข็มในกล่องบรรจุสตอร์วเบอร์รี่นำเข้าจากออสเตรเลียนี่ห้อ “Australian Choice” ซึ่งนำเข้ามาจากรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ขณะนี้ยังไม่มีรายงานผู้เสียหายจากการรับประทานสตอร์วเบอร์รี่ซ่อนเข็มในนิวซีแลนด์ แต่เหตุที่เกิดขึ้นก็สร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสตอร์วเบอร์รี่ที่กำลังสั่นคลอนให้เลวร้ายลงไปอีก ทั้งนี้ Countdown ได้แสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าวโดยการเก็บสตอร์วเบอร์รี่ยี่ห้อ “Australian Choice” ออกจากชั้นวาง และประกาศแจ้งให้ผู้บริโภคที่ซื้อสตอร์วเบอร์รี่ยี่ห้อดังกล่าวไปแล้วสามารถนำมาคืนและขอรับเงินคืนได้เต็มจำนวนเพื่อความสบายใจ พร้อมทั้งแนะนำให้ผู้บริโภคผ่าสตอร์วเบอร์รี่ออกเป็นซีกทุกครั้งก่อนการบริโภคเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีเข็มเย็บผ้าซ่อนอยู่ ทั้งนี้ บริษัทค้าปลีกชั้นนำในนิวซีแลนด์ ได้แก่ Countdown และ Foodstuffs ได้ระงับการจำหน่ายสตอร์วเบอร์รี่นำเข้าจากออสเตรเลียเป็นการชั่วคราวเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

การสืบสวนหาสาเหตุ

รัฐบาลออสเตรเลียได้เร่งสืบสวนหาสาเหตุของการพบเข็มเย็บผ้าในสตอร์วเบอร์รี่ ทั้งนี้ มีการตั้งข้อสันนิษฐานว่าอาจมีการซุกซ่อนเข็มเย็บผ้าในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากฟาร์ม หรืออาจเกิดขึ้นขั้นตอนการบรรจุเพื่อส่งจำหน่าย หรืออาจเกิดจากตัวผู้บริโภคเองที่เป็นผู้ซ่อนเข็มเย็บผ้าในผลสตอร์วเบอร์รี่จนเกิดเป็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งข้อสันนิษฐานมุ่งไปที่ประเด็นกระบวนการผลิตและจัดจำหน่ายในอุตสาหกรรมสตอร์วเบอร์รี่ที่มีความซับซ้อน ทั้งนี้ สมาคมผู้ปลูกสตอร์วเบอร์รี่ในรัฐควีนส์แลนด์ (Queensland Strawberry Growers Association) ได้ตั้งข้อสงสัยกับอดีตลูกจ้างรายหนึ่งซึ่งมีหน้าที่บรรจุหีบห่อสตอร์วเบอร์รี่และมีความขัดแย้งกับสมาคมว่าอาจเป็นมูลเหตุจูงใจในการก่อเหตุดังกล่าว โดยนาย Adrian Schultz รองประธานสมาคมฯ ได้นิยามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็น “การก่อการร้ายในเชิงพาณิชย์” (Commercial Terrorism) นอกจากนี้ นาย Tony Holl ผู้ปลูกสตอร์วเบอร์รี่ในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียได้ตั้ง

ข้อสันนิษฐานว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน่าจะมาจากความขัดแย้งทางธุรกิจของผู้ก่อเหตุที่มีต่ออุตสาหกรรม สตรอว์เบอร์รี โดยการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายการก่อการร้ายในอีกรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้ว่าการรัฐควีนส์แลนด์ได้เสนอเงินรางวัลสำหรับผู้ชี้เบาะแสจนนำไปสู่การจับกุมและตัดสินลงโทษผู้ก่อเหตุเป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย หรือคิดเป็นเงินไทย ๒.๕ ล้านบาท และได้ประกาศให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรภายในรัฐควีนส์แลนด์คิดเป็นมูลค่า ๑ ล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือคิดเป็นเงินไทย ๒๕ ล้านบาท นอกจากนี้ นาย Scott Morrison นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของออสเตรเลียได้ผลักดันให้มีการเพิ่มบทลงโทษตามกฎหมายของผู้กระทำความผิดโดยการจำคุกจาก ๑๐ ปี เป็น ๑๕ ปี โดยได้นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑ นอกจากนี้ ยังได้มีการเชิญชวนให้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ออสเตรเลียที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากกรณีผลผลิตปนเปื้อนได้เคลื่อนไหวด้วยการซื้อสตรอว์เบอร์รีที่ผ่านการตรวจสอบแล้วว่าทำอาหารเมนูต่างๆ พร้อมทั้งถ่ายภาพอาหารไปเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ โดยติดแฮชแท็ก #strawberryfarmers #strawberrygrowers #smashastrawb เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคหายหวาดกลัวและกลับมาบริโภคสตรอว์เบอร์รีได้ตามปกติ

ผลกระทบต่ออุตสาหกรรม

ขณะนี้ราคาของสตรอว์เบอร์รีได้ตกลงทั่วประเทศ โดยราคาขายในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียต่ำกว่าต้นทุนการผลิต รัฐบาลออสเตรเลียระบุว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงที่มีผลผลิตออกมามากที่สุด และได้ส่งผลกระทบต่อคนงานในอุตสาหกรรมหลายพันคน โดยฟาร์มสตรอว์เบอร์รีหลายแห่งได้ปรับลดจำนวนพนักงานลงเนื่องจากรายได้และผลกำไรที่ลดน้อยลง สิ่งที่เกิดขึ้นกระทบต่อภาคการส่งออกของออสเตรเลียเป็นอย่างมากโดยเฉพาะชาวสวนสตรอว์เบอร์รีในรัฐควีนส์แลนด์กว่า ๑๕๐ สวน ที่ผลิตสตรอว์เบอร์รีได้มากกว่า ๖๐ ล้านกล่องต่อปี คิดเป็นมูลค่ากว่า ๓๓๐ ล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือคิดเป็นเงินไทย ๓,๒๕๐ ล้านบาท โดยในแง่ของการค้าปลีกได้รับผลกระทบในด้านราคาขายต่อกล่องซึ่งต้องขายต่ำกว่าทุนในราคา ๕๐ เซ็นต์ต่อกล่อง หรือคิดเป็นเงินไทย ๑๒.๕๐ บาทต่อกล่อง ซึ่งเกษตรกรหลายรายเลือกที่จะทำลายสตรอว์เบอร์รีที่เก็บเกี่ยวแล้วเนื่องจากไม่คุ้มทุนที่จะส่งขายในท้องตลาด นอกจากนี้ ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ รัสเซีย สหราชอาณาจักร และนิวซีแลนด์ ได้ระงับการนำเข้าสตรอว์เบอร์รีจากออสเตรเลียเป็นการชั่วคราวแล้ว

สำหรับประเทศไทยนำเข้าสตรอว์เบอร์รีจากประเทศจีนมากที่สุด รองลงมาคือ อียิปต์ โปแลนด์ นิวซีแลนด์ ชิลี และออสเตรเลีย โดยระหว่างปี ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน ไทยนำเข้าสตรอว์เบอร์รีสดจากออสเตรเลียมากเป็นลำดับที่ ๘ โดยมีมูลค่าการนำเข้าในปี ๒๕๖๐ คิดเป็น ๑๔๘,๕๗๘ บาท และมีมูลค่าการนำเข้าในช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคม ๒๕๖๑ คิดเป็น ๒๑,๕๓๔ บาท

มูลค่าการนำเข้าสตรอว์เบอร์รีของไทยจากประเทศต่างๆ ระหว่างปี ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้าสตรอว์เบอร์รี (บาท)		
	มกราคม-สิงหาคม ๒๕๖๑	๒๕๖๐	๒๕๕๙
๑. จีน	๒๙๓,๒๖๘,๐๓๓	๓๓๑,๘๙๗,๐๘๗	๓๔๒,๘๘๒,๐๐๑
๒. อียิปต์	๘,๑๘๔,๔๖๘	๘๙๐,๗๔๗	-
๓. โปแลนด์	๑,๒๓๓,๗๓๔	๑๗๓,๘๘๙	๑,๒๖๕,๕๕๖
๔. นิวซีแลนด์	๒๔๑,๖๐๘	๑๘๑,๐๕๑	๔๖๖,๔๙๙
๕. ชิลี	๑๕๗,๔๔๘	-	-
๘. ออสเตรเลีย	๒๑,๕๓๔	๑๔๘,๕๗๘	-
ประเทศอื่นๆ	๑๒๐,๐๑๕	๙๕๕,๔๐๖	๓๓๗,๐๗๗
รวม	๓๐๓,๒๒๖,๘๔๐	๓๓๔,๒๔๖,๗๕๘	๓๔๔,๙๕๑,๑๓๓

ที่มา: กรมศุลกากร

มาตรการของภาครัฐในการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

กระทรวงเกษตรและทรัพยากรน้ำของออสเตรเลีย (Department of Agriculture and Water Resources) ได้ประกาศใช้มาตรการควบคุมชั่วคราวก่อนการส่งออกสตรอว์เบอร์รีสด (Interim Control Measures for the Export of Fresh Strawberries) โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙.๐๐ น. ของวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑ เป็นต้นไป โดยผู้ส่งออกจะต้องแสดงผลการตรวจสอบว่าผลสตรอว์เบอร์รีสดของตนปราศจากโลหะ เช่น เชื้อ ที่อาจซุกซ่อนอยู่ โดยจะต้องทำการตรวจจับโลหะด้วยเครื่องตรวจจับโลหะหรือโดยวิธีการเอ็กซ์เรย์ (metal detectors/X-ray) ก่อนที่จะมีการส่งออก หรืออาจมีการตรวจจับโลหะตั้งแต่ที่ฟาร์มเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผลผลิตที่มีความปลอดภัยและปลอดภัยจากการปนเปื้อนของโลหะ โดยมาตรการนี้จะบังคับใช้เฉพาะกรณีของสตรอว์เบอร์รีสดที่จะส่งออกไปยังตลาดต่างๆ และจะบังคับใช้ไปจนกว่าจะสามารถจัดการความเสี่ยงเรื่องการปนเปื้อนของโลหะในสตรอว์เบอร์รีสดได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ผู้ผลิตสตรอว์เบอร์รีหลายรายได้เริ่มสั่งซื้อเครื่องตรวจจับโลหะมาใช้ในฟาร์มเพื่อเพิ่มความปลอดภัยแล้ว

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรฯ ของออสเตรเลียจะสนับสนุนเงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรคิดเป็นมูลค่า ๓๕๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย หรือคิดเป็นเงินไทย ๘.๗๕ ล้านบาท โดยจะเป็นความช่วยเหลือในรูปแบบของการให้คำปรึกษาด้านความปลอดภัยทางอาหาร และ/หรือ การตรวจฟาร์มและกระบวนการบรรจุสินค้า การพัฒนากระบวนการสื่อสารเชิงรุกเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านการส่งออกตลอดห่วงโซ่อุปทาน การให้แนวทางการประเมินความเสี่ยงของสินค้า การจัด Roadshows เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของระบบการตรวจสอบด้านความปลอดภัยทางอาหารในพื้นที่เพาะปลูกสตรอว์เบอร์รี การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่เกษตรกร ผู้บรรจุหีบห่อผลผลิต และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นต้น

ที่มา:

<http://minister.agriculture.gov.au/littleproud/Pages/Media-Releases/help-for-strawberry-growers.aspx>

<http://www.agriculture.gov.au/about/media-centre/media-releases/strawberry-export-measures>

<https://www.sbs.com.au/news/needles-found-in-australian-strawberries-in-new-zealand>

<https://www.theguardian.com/australia-news/2018/sep/17/australian-police-say-needle-found-in-banana-as-strawberry-sabotage-spreads>

<https://www.theguardian.com/world/2018/sep/20/strawberry-needle-saboteurs-should-swing-for-this-agriculture-minister>

<https://www.news.com.au/lifestyle/food/food-warnings/woolworths-stepping-up-attempts-to-stop-strawberry-sabotage-in-its-stores/news-story/2c99763b8f769c1b7b74aa04d2c99336>

<https://www.news.com.au/national/reward-needed-to-stop-australias-fruit-contamination-crisis/news-story/f321be833599909ee25ccbdfa5d9d12>

<https://www.afr.com/news/federal-government-to-rush-through-new-laws-to-stop-strawberry-sabotage-20180919-h15kuv>

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงแคนเบอร์รา
กันยายน ๒๕๖๑